

Dlužníci v úzkých mají šanci

Možnost odložit splátky úvěrů kvůli koronakrizi už skončila, ale bankéři se zavázali k vstřícnému přístupu

IVANA PEČINKOVÁ

PRAHA Banky i nebankovní poskytovatelé úvěrů slíbili dlužníkům individuální splátkové kalendáře. Zavázaly se k tomu jejich asociace veřejným prohlášením, které má podle ministerstva financí i neziskovek velkou váhu a nahrazuje skončené splátkové moratorium. Dodržování prohlášení má být vymahatelné.

Asi 240 tisícům českých dlužníků v říjnu skončil odklad splátek a listopad začal prověřovat jejich schopnost naskočit zpátky do splátkového vlaku. Pro některé pojede příliš rychle, odhady sahají od pěti do 20 procent.

Úvěrovatelé slíbili státnímu dohledu i neziskovkám, že každý dlužník pojede svou vlastní rychlostí, odpovídající jeho finanční situaci a možnostem hradit splátky. Banky a nebankovní instituce si pro tento účel sestavily jakýsi manuál, podle nějž budou postupovat. Na jeho dodržování bude dohlížet ministerstvo financí, Česká národní banka (ČNB) i poradenské instituce pro občany jako třeba Člověk v tísni. Dohledové instituce i neziskovky tak chtějí zamezit úvěrování ve stylu záplata na záplatu, které se rozmohlo hlavně u nebankovních půjček.

„Situace není dramatická“

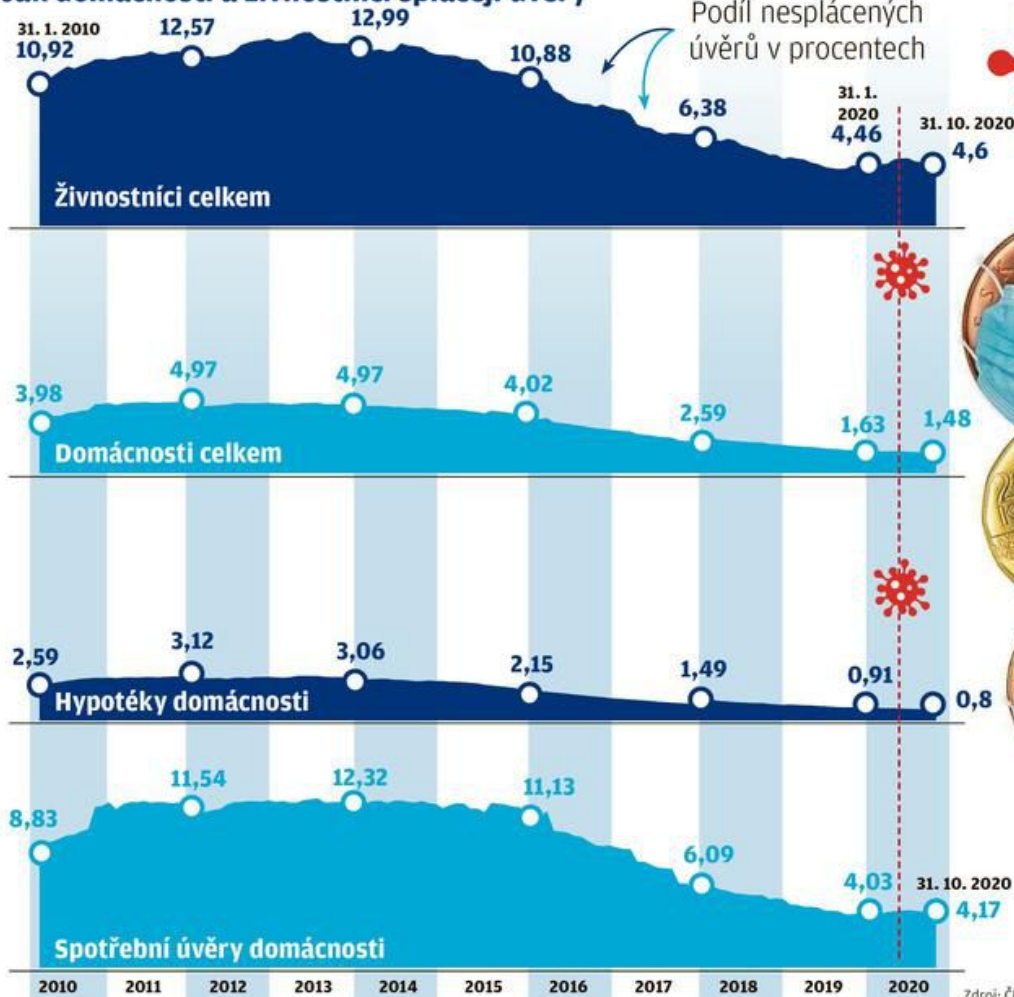
Největší obavy o schopnost dlužníků vrátit se ke splátkám úvěrů panují u těch, kdo si vzali půjčku od nebankovních firem. Ty totiž standardně úvěrují i klienty, kteří kvůli své finanční situaci nedosáhli na úvěr u banky, což se pak odráží ve vyšší úrokové sazbě. Ta se běžně pohybuje kolem 40 procent.

„Domníváme se, že budeme úpravu výše splátek řešit řádově u pěti procent z celkového počtu zákazníků,“ uvedla Kateřina Jarošová, mluvčí společnosti Provident Financial, která je lídrem trhu nejběžnějších nebankovních spotřebitelských půjček. Lidé se podle ní od března chovají obezřetněji a navíc firma už na jaře nastavila přísnější kritéria pro poskytnutí půjčky.

„Situace není dramatická,“ mírní obavy také generální tajemník České leasingové a finanční asociace (ČLFA) Jaroslav Krutílek. Členové ČLFA, kteří v oblasti spotřebitelských úvěrů od nebankovních poskytovatelů pokrývají 80 procent trhu, podle něj odložili splatnost pouze u 4,8 procenta smluv.

„Zatím nepozorujeme žádné masivní problémy. Ty ale mohou začít postupně nabíhat. Nemyslím si, že by problém mělo mít jen pět procent lidí, ale odhad-

Jak domácnosti a živnostníci splácejí úvěry

nout to neumím,“ říká odborník na finanční poradenství v nouzi Daniel Hůle ze společnosti Člověk v tísni. „V lednu budeme vědět mnohem víc. Teď si mnoho dlužníků ještě neuvědomuje, že má zase začít platit,“ dodal. Na poradenské linky sice volá hodně lidí, ale řada z nich se naštěstí informuje preventivně. Ministerstvo financí odhaduje počet dlužníků, kteří budou mít problém naskočit do splátkového režimu, na deset až 20 procent, ČNB na 20 procent.

Slib místo nařízení

Banky i nebankovní společnosti, respektive jejich asociace Česká bankovní asociace (ČBA), ČLFA a Asociace nebankovních poskytovatelů úvěrů vydaly před pár dny prohlášení, v nichž se zavazují k individuálnímu a vstřícnému přístupu. Nemělo by přitom jít jen o planá slova, nýbrž o jakýsi manuál přístupu ke klientům.

Domníváme se, že úpravu výše splátek budeme řešit řádově u pěti procent zákazníků.

KATEŘINA JAROŠOVÁ
mluvčí Provident Financial

„Prohlášení formuluje konkrétní kroky, jak přistupovat ke klientům, kteří se vinou pandemie ocitnou v problémech se splácením svých závazků. Klienti by podle něj měli mít například možnost požádat finanční společnost o individuální dohodu o rozložení sjednaných závazků do většího

počtu splátek nebo o odkladu splátek alespoň na tři měsíce,“ řekl šéf ČLFA Krutílek.

Zatímco ČBA si svůj manuál sepsala sama, memorandum nebankovních firem vzniklo na základě výzvy resortu financí, na níž se podílely i Člověk v tísni a Poradna při finančních potížích. Zmíněné asociace a neziskovky budou na dodržování memorand dohlížet. „Memorandum je důležité,“ zdůrazňuje Hůle. Ještě závazněji však vnímá dokument ministerstva.

„Plošně zákonné moratorium nyní nahrazují individuální dohody věřitelů s dlužníky, které se opírají o veřejně deklarovaný závazek bank a nebankovních společností chovat se v takových případech společensky odpovědně,“ řekl LN mluvčí resortu Jakub Vintřlík.

Bankovní i nebankovní asociace a neziskovky budou podle něj pomáhat monitorovat a řešit případné stížnosti klientů, kteří se

svou žádostí o poskytnutí individuální úlevy u svých věřitelů nepochodí. Všichni poskytovatelé úvěrů také budou muset daleko intenzivněji reportovat svá čísla ministerstvu financí.

Přísnější pravidla

Intenzivnější komunikace bude probíhat také mezi poskytovateli úvěrů a centrální bankou. ČNB vadí hlavně to, že nebankovní společnosti při rozhodování o poskytnutí úvěru dostatečně neberou v úvahu dosavadní míru zadlužení klienta ani jeho platební disciplínu a dalšími půjčkami jej jen posouvají do blízkosti úvěrové pasti.

„ČNB proto zaměřila svoji pozornost na ověření, jak poskytovatelé spotřebitelských úvěrů upravili procesy poskytování spotřebitelských úvěrů, a to především v oblasti posuzování úvěruschopnosti a postupech při jednání s klienty v prodlení,“ uvedla mluvčí ČNB Petra Vodstrčilová.